

TÄISKASVANUHARIDUSE NÕUKOGU KOOSOLEKU PROTOKOLL

05.06.2020 nr 2

Tallinn - Tartu - veebi teel koosolek

Algus kell 13.00, lõpp kell 15.05

Juhatas Robert Lippin (Haridus- ja Teadusministeerium)

Protokollis Annaliisa Toom (Haridus- ja Teadusministeerium)

Osalesid (*alfabeetilises järjekorras*): Anu Kull (Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium), Ene Käpp (Eesti Täiskasvanute Koolitajate Assotsiatsioon Andras), Erika Meejärv (Rahandusministeerium), Heleri Reinsalu (Riigikantselei), Kaido Vestberg (Eesti Koolitus- ja Konsultatsioonifirmade Liit), Kristi Suur (Sotsiaalministeerium), Larissa Jõgi (Täiskasvanute koolitaja kutsekomisjon, Rektorite Nõukogu), Ly Kallas (Kuressaare Täiskasvanute Gümnaasium, täiskasvanute gümnaasiumide esindaja), Mait Palts (Eesti Kaubandus-Tööstuskoda), Margit Düüna (Eesti Vabaharidusliit), Maris Vaht (Sihtasutus Kutsekoda, Tiia Randma asendusliige), Peep Peterson (Eesti Ametiühingute Keskliit), Piret Lemsalu (Eesti Töoandjate Keskliit), Reelika Leetmaa (Eesti Töötukassa), Rein Oselin (Eesti Kutseõppe Edendamise Ühing), Terje Haidak (Haridus- ja Teadusministeerium), Tiia Randma (Sihtasutus Kutsekoda) – osales kl 13.-14.00, Tiia Ristolainen (Rektorite Nõukogu)

Puudusid: Mailis Reps (Haridus- ja Teadusministeerium), Riina Viiding (Teenistujate Ametiliitude Keskorganisatsioon TALO)

Kutsutud: Kaija Kumpas-Lenk (Eesti Kõrg- ja Kutsehariduse Kvaliteediagentuur), Kairi Solmann (Haridus- ja Teadusministeerium), Külli All (Haridus- ja Teadusministeerium)

Vastavalt haridus- ja teadusministri 22.02.2020 kinnitatud käskkirjale nr 46 „Täiskasvanuhariduse Nõukogu moodustamine ja selle töökord“ lisa punktile 8 on nõukogu otsustusvõimeline, kui osa võtab vähemalt 2/3 nõukogu liikmetest. Seega on nõukogu otsustusvõimeline.

PÄEVAKORD:

- 1. Sissejuhatus**
- 2. Kriisijärgse täienduskoolituse vajadus**
- 3. Täienduskoolituse kvaliteedi arendamine**

1.Sissejuhatus

Aseesimees Robert Lippin avas koosoleku ja tutvustas päevakorda.

Robert Lippin: Viimasel koosolekul leppisime kokku, et edastate meile teemad, mida oleks vaja Täiskasvanuhariduse Nõukogu koosolekutel käsitleda. Sotsiaalministeerium pakkus välja, et oluline on võtta lauale kiirelt muutunud olukord ehk piirangutega seotud kriisi mõjud ja vajalikud meetmed oskuste valdkonnas. Eesti Kaubandus-Tööstuskoda pidas oluliseks põhjalikult arutada nii täiskasvanuhariduse riiklikku rahastamist kui ka seda, kas ja kui palju peaks riik sekkuma täiskasvanuhariduse kvaliteeti. Rektorite Nõukogu pakkus samuti välja täiendusõppe kvaliteedi hindamise teema. Lisaks uue tõukefondide perioodi ettevalmistamine täiskasvanuhariduse valdkonna tegevuste planeerimisel. Tänaesse nõukogu päevakorda jõudis kaks teemat.

2. Kriisijärgse täienduskoolituse vajadus

Arutelu alusmaterjaliks on kaks faili, mis edastati nõukogu liikmetele. Neist esimene on ülevaade Töötukassa tegevustest pealkirjaga „Koolitused eriolukorra ajal“ (protokolli lisa 1). Teine fail on HTMi, Sotsiaalministeeriumi ja Töötukassa ühise töögrupi analüüsi kokkuvõte „Kriisijärgne koolitus“ (protokolli lisa 2). Tegemist on dokumendi projektiga ehk tööversiooniga ning seda veel täiendatakse.

Robert Lippin: Kuidas me muutunud oludele reageerime? Mis on need muutused, millele peame reageerima oskuste valdkonnas? Leppisime kokku, et seda teemat veab Haridus- ja Teadusministeerium, kuid kaasasime partnerid Sotsiaalministeeriumist ja Töötukassast. Terje Haidak selgitab, kuidas paber „Kriisijärgne koolitus“ sündis ja sealt edasi saame arutelu juurde minna.

Terje Haidak: Märtsi keskpaigas asusime Töötukassa ja Sotsiaalministeeriumi inimestega arutama, mis on kriisiaegne täiskasvanute täienduskoolitusvajadus ja mis siis kui kriisist väljuma hakkame. Ei kujutanud ette, kui pikalt eriolukord kestab, kuidas inimesed õppida saavad. Mida üldse koolitada sellises seisus, kui tööjõuturg on eriolukorra tõttu seisakus? Võtsime appi OSKA inimesed ja SEBi analüütiku. Analüütikud tõid välja, et tulevikuoskuste vajadus nihkub ajas ettepoole. Arutelude tulemusena sündis dokumendi esimene peatükk. Arutasime, mida oleks vaja inimestele koolitada. Sellest on tekkinud teine peatükk, mis on ära markeeritud märtsist maini. Edasi on dokumendis esitatud keskpikad koolitusvajaduse teemad. Praegu on Töötukassal avatud toetusmeetmed, et tööandjad saaksid oma töötajate töökohad säilitada, toetusmeetmete lõppedes see ei pruugi nii jääda. Seega peab materjali kindlasti sügisel üle vaatama. Pikaajalisele koolitusvajadusele, millele saab reageerida eelkõige tasemeõppega, hetkel dokument ei pühendu.

Robert Lippin: Ka Töötukassa slaididega saite eelnevalt tutvuda.

Reelika Leetmaa: Slaidid olidki mõeldud iseseisvaks tutvumiseks. Kriisi ilmnedes koolituste pakkumine vähenes. Koolitusvajadus oli abihooletustöötajatele. See soov tuli Terviseametist ning sellele koostöös HTMiga reageerisime. Teine valdkond, kes on meie poole mitmel korral pöördunud, on põllumajandusvaldkond. Vajadus on töötajate järgi, kes oskavad põllumajandusmasinatega töötada. Näha on ka vajadust põhioskuste arendamise järele. Maaeluministeerium on kolme kutseõppeasutusega uusi õppekavasid arutanud. Suurenes ka koolitusvajadus, puudutab e-kaubandust, e-poodide avamist, veebi teel müüki jne.

Robert Lippin: Tiia Randma, mida teie olete teinud või plaaninud OSKA poole pealt?

Tiia Randma: Tahame teha ettepaneku koordinatsioonikogule, et võiksime ühe tegemata uuringu asendada COVIDist põhjustatud majanduskriisi mõju uurimisega tööjõu oskuste

vajaduste muutustele. Uuringus analüüsikime seda, kas need oskused, mis on saanud kirja varasemates uuringutes, kas need kehtivad või mitte. Oleme seda uuringut ette valmistanud oma meeskonnaga ja kaasanud ka väljastpoolt maja partnereid - ülikoolidest, Eesti Töötukassast, HTMist inimesi, majandusteadlasi jne. Lisaks teine teema. HTM, SoM, MKM jt tulid välja mõttega, et võiksime käia üle kõik tehtud 22 OSKA uuringut ja sealt eraldi dokumendi kujul välja tuua valdkonnaspetsiifilised IKT oskuse vajadused. Järgmisel nädalal peaksime antud kokkuvõttega jõudma avalikkuse ette.

Robert Lippin: Kriisijärgse koolitusvajaduse dokumendi mõte koos OSKA IKT oskuste ülevaatega on mõeldud selleks, et meil oleks teekaart, milles oleme partneritega kokku leppinud. Selle pealt saame edasi liikuda. Peame sellele otsa vaatama sügisel, kui me saame tegelikult teada, mis juhtuma hakkab. Kindlasti ei saa me selle järgi viis aastat liikuda. Kas selle dokumendi sünni kohta on kellelgi mingeid täpsustavaid küsimusi?

Mait Palts: Minu teada ka MKMi juures Siim Sikuti eestvedamisel käis töögrupp koos, kes ITK valdkonda puudutavat arutas. Korjati ettevõtjatelt sisendit, mis see koolitusvajadus peaks olema. Kas seda kuidagi on arvestatud? On see info siia jõudnud?

Robert Lippin: Erinevates töögruppides olevad inimesed on kattunud ja seda teadmist on erinevatesse kohtadesse paigutatud.

Anu Kull: Siin on mitmed sisulised momendid, mida tahaksime edasi arutada. Leppisime MKMis kokku, et saadame kirjalikult täpsustused.

Peep Peterson: Oleksin küsinud sama küsimuse, mida Mait Palts juba küsis. Meil on kokkuvõtlik paber, mida Ants Sild jagas. Selles on koolitustele ligipääsu teema ja muud asjakohast, mida võiks arvestada.

Anu Kull: Küsimused ja teemad, mis meil tekkisid, on seotud sellega, et tahaksime näha tervikpilti sellest tellimusest. Tahaksime näha teemade sihtrühmi. Tahaksime näha, mis nende teemade sees on. Näiteks arvutialgkursused, samas uuringud ütlevad, et selliseid kursuseid on vaja ehk 9 protsendile inimestele. Tahaksime sissevaadet selgemalt näha, samuti sisulist seost. Räägime koolitusvajadusest, aga kuidas me seda katame. Lahtiseks jääb küsimus, kuidas koolitada. Kes seda katab? Näiteks lisa 3, kus selgub, et keevitajatele on vaja metallitööks vajalikke oskusi. Näiteks Ukraina keevitajate puhul võib ütelda, et on küll võimalik kiirelt teha.

Külli All: Kus läheb piir *kuidas* ja *mida* vahel?

Anu Kull: Kui arutaksime läbi selle, kuidas ja mida me koolitame. Vaataksime peale õppekavale ja kutsestandardile ning sellele, kuidas see vastab meie prognoosidele. Kuidas eriala sisu muutub?

Külli All: Kui te kirjalikult täpsustate, siis saame ka aru, kus läheb piir *kuidas* ja *mida* vahel.

Robert Lippin: Eile oli üks arutelu ministeeriumis, mille käigus puudutasime kriisi ja kriisiga seotud koolitustellimuse muutust. Üldine seisukoht jäi, et kui täna on mõni sektor pihta saanud (nt turismisektor), siis me ei saa järeldada, et mõni kool või eriala tuleb üldse kinni panna. Neid järeldusi saab teha mõne aja pärast.

Kristi Suur: Aitäh HTMile seda dokumenti vedamast. Sotsiaalministeeriumi sisend on siin sees. Kuid kindlasti on siin ruumi, mida arutada, sest meie viimastest kohtumisest on dokument ka muutunud. Teises plokis (täienduskoolituste vajadus majanduskriisist ülesaamisel) tahaksime näha ka sihtgruppide vaadet. Kes peaksid olema need sihtgrupid, kellele koolitust rohkem adresseerida? Eelmise kriisi näitel võib ütelda, et mingid grupid kipuvad rohkem pihta saama, näiteks madalamate oskuste ja madala eesti keele oskusega inimesed. Teine asi, mis on täpsustunud, on perioodid, et tegemist on ajaga maist märtsini. Struktuur on väga hea. Kolmas veerg on täna sisuliselt minevik. Allmärkused ja kommentaarid olid arutelu jaoks vajalikud, aga järgmistest versioonidest võiks need välja võtta. Riiklik koolitustellimuse tabel jäi ebaselgeks. Kas need on lisatellimused? Kas see on lukus? Kas riikliku koolitustellimuse osa ja reageerimist kriisile arutame siin grupis veel?

Rober Lippin: Allmärkused olid jäetud sisse seepärast, et tekiks diskussioon.

Terje Haidak: RKT tabeli kohta paar täpsustust. See on tellimus, mis kinnitati aasta alguses kutsekoolidele, rakenduskõrgkoolidele ja hetk enne kriisi ka ülikoolidele. Vaatasime läbi, kui palju me peaksime seda tellimust muutma. Vaatasime neid temati ja kursuste kaupa läbi. Tegime sellise analüüsi, et need asjad, mis siin tabelis välja toodud on, et need läheksid sisult ka kokku eespool esitatud analüüsiga.

Robert Lippin: Millised mõtted ja tähelepanekud tekkisid teil, kes te reaalset koolitustega tegelete, olete valdkonna esindajad?

Rein Oselin: Kui keegi ütleb kutseõppeasutustele, mida õpetada ja keda õpetada, siis meil on olemas kogemused ja oleme valmis koheselt reageerima. Maaeluministeerium on meie poole pöördunud ja peame järgmisel nädalal saatma neile oma ettepanekud, et nad saaksid Töötukassaga asja edasi arutada. Aga kindlasti ootame ka suuniseid, mida teha.

Larissa Jõgi: Mina soovin kiita dokumenti, väga hea katse süsteemselt esitada probleematikat. Kiidan eriti väidete süsteemi, mis ajateljel on. Ütlen juurde, et võimaluste osa on kaardistamata. Need võiks joonisele lisada.

Margit Düüna: Kriisi ajal alustasime Vabaharidusliidu liikmeteks olevate koolitusasutuste koolitajate koolitamist, kuidas distantsõpet läbi viia. Päris mitmeid kursuseid tegime e-õppes, nendega ka jätkame. Koolitajate ettevalmistus käib, kuid õppijate poolt pealt tuleb ette takistusi. Õppijate kompetentsid on siiski madalad. Toon näite. Kui oli vaja digiallkirjastada osavõtulehti, siis ilmselt, et õppijad ei oska seda teha.

Robert Lippin: 10-15 minutit tagasi kõlas väide, et pole vaja arvutioskuse algkursusi. Nüüd tundub, et tegelikkus on midagi muud.

Margit Düüna: Ise jätkasime veebis kursustega, aga eelnevalt harisime õppijaid, kuidas veebikeskkondi kasutada. Ma ei räägi siin Wordist ja Excelist, vaid laiemalt digipädevustest. Õppijatel on puudu teadmistest, mida on vaja teha, et erinevaid seadmeid kasutada.

Ene Käpp: Andrase poolt lisan, et meie töötame erinevate võrgustikega. Nendega töötades oleme kasutanud erinevaid virtuaalseid võimalusi. Maakondades tegutsevad piirkondlikud koolitajate töötoad, mis on saanud toimuda üksnes virtuaalsel kujul. Koolitajate töötubades on tegeldud teemaga, et täiendada koolitajate teadmisi ja oskusi, et e-õppes hakkama saada.

Ly Kallas: Täiskasvanute gümnaasiumid olid veidike eelisseisus, sest paljudel on e-õppe osakonnad ja seetõttu läks distantsõpe lihtsamalt kui tavakoolides. Mis puudutab meie oma Kuressaare Täiskasvanute Gümnaasiumi, siis tegime veebipõhiseid keelekursusi. Üsna palju oli meil eesti keele kursusi, mis toimusid lõpuni välja. Sellega seotult tekkis mõte, mida täiskasvanute gümnaasiumid saaksid teha, TG-d saaksid pakkuda valikaineid (hooldus ja muu), mida saab vastavalt vajadustele ja olukorrale kohendada.

Rein Oselin: Esindan meie kutseõppeasutuste ühingat aeg-ajalt Töötukassa juures. Küsisin meie koolide käest, kuidas Töötukassaga koostöö sujub. Selgus, et Töötukassaga on koostöö hea. Leiti lahendused kõikidele probleemidele, mis tekkisid. Erinevates maakondades tõlgendasid ametnikud küll distantsõpet erinevalt, näiteks kas e-maili teel õppeülesande saatmine on distantsõpe. Hetkel on ka sellele lahendus leitud. Suur aitäh koostöö eest Töötukassale ka siit poolt.

Kaido Vestberg: Mina esindan eelkõige erakoole. Erakoolitajaid teeb murelikuks see, kuidas hakkab rahastuse pool tööle. Me näeme, et siin on olemas oht, et kogu meede on kutsehariduse lisarahastamise võimalus. Loodan, et seda ei juhtu.

Robert Lippin: Me ei ole niimoodi tõlgendanud.

Piret Lemsalu: Esindan tööandjaid. Küsiksin, kas te olete arutanud, milliseid ressursse on meil võimalik kasutada selleks, et täienduskoolitust paremini inimesteni viia?. Teiseks, kas meil on keskne süsteem, kus on näha, milliseid koolitusi keegi pakub? Kui soovin koolitusele minna, kus ma seda siis otsin? Ressursid lähevad koolituste tegemiseks, aga peaksime keskenduma ka sellele, kuidas inimesed e-koolitustel osaleda saaksid ja tehnilisi lahendusi soetavad. Ehk peaksime ka selleks tegevuseks mingeid meetmeid rakendama. Eelkõige on kõige vaesemad töötajad pihta saanud. Tehniliste lahenduste soetamiseks peaksid inimestel olema võimalused.

Reelika Leetmaa: Tahaksin kommenteerida tagasisidet koolitajatelt. Tegime koolitajatele 12.-19. mail veebiküsitluse. Veebiküsitlusele vastas 221 koolitajat. 42% koolitajatest ütles, et neil õppetöö peatus. Ülejäänud olid võimelised viima täielikult või osaliselt õppetöö distantsõppele. Peamised mured õppetöö korraldamisega olid need, mis siin juba mainitud. Õppijatel puuduvad vahendid ja tehnilised teadmised, et õppetöös osaleda. Täiskasvanud õppijatel polnud sageli võimalik vahendeid kasutada ja veebikoolitustel osaleda. Mainiti ka seda, et koolitajatel puudus varasem kogemus veebikoolitust korraldada ja oleks vaja tuge erinevates keskkondades orienteerumiseks. 75% koolitajatest kinnitas, et oleksid valmis ka sügisel distantsõpet pakkuma. Aga on ka koolitusi, mida pole võimalik distantsilt pakkuda, näiteks praktiline õpe. Töötukassale on ootused, et meie klientide üldine digipädevus tõuseks, mis puudutab erinevate veebikeskkondade kasutamist, digiallkirjastamist jne. Suur ootus on ka tehniliste vahendite võimaldamise osas. Mainiti ka seda, et oleks vaja korraldada koolitusasutustele seminare, kus räägitakse e-õppe võimalustest.

Heleri Reinsalu: Tooksin sisse sama teema, mida Piret Lemsalu eelnevalt mainis. Meil on hea pilt koondumas, milline on riigipoolne pakkumine ja vajadus. Aga siia juurde tuleks tuua ka inimesepoolne vaade. Meil on pidevalt vaja keevitajaid, hooldajaid ja inimesi põllumajandussektorisse. Inimesed ei soovi nendesse valdkondadesse tööle minna. Kas inimeste valmidus nendesse sektoritesse liikuda on täna tõusnud? Me võime neid koolitusi pakkuda, aga kas on huvi ja koolitusgrupid täituvad? Kas Töötukassa on mõelnud soosivaid tegevusi neile inimestele, kes nendesse sektoritesse lähevad, näiteks täiendavat

karjäärinõustamist? Infopäevi, kuidas tööturu olukord on muutunud, et inimestel tekiks mõistmine, et mul on võimalik panustada sellesse valdkonda oma karjääri?

Reelika Leetmaa: See on alati nõudluse ja pakkumise tasakaalu küsimus. Hooldustöötajate valdkond on alati raske valdkond olnud. Valmidus liikuda sektorisse on jätkuvalt madal. Aga oleme ka neid inimesi leidnud, kes on tahtnud minna hooldustöötaja ametit õppima ja kes on pärast asunud hoolekandeesutustesse tööle. Põllumajandus on kõige keerulisem valdkond. Nõudluse ja pakkumise tasakaal on justkui paigast ära. Põllumajandusettevõtted ootavad, et nende juurde kohapeale tuleks töötaja, kes veedaks seal nädalaid või kuid. Nad pole nõus võtma tööjõudu, kes oleksid valmis tulema näiteks esmaspäev, kolmapäev, neljapäev. Siin on vaja turu kohanemist, et leida need võimalused, millega mõlemad pooled nõus on. Meil on tulemas palgatoetuselaadne meede klientidele, kes asuvad tööle lühiajaliselt põllumajandusvaldkonda, et motiveerida kliente minema appi näiteks maasikaid või marju korjama.

Tiia Ristolainen: Ülikoolide poolt on meil olnud viimasel ajal väga positiivne e-õppe kogemus. Oleme hästi kiiresti läbi mõelnud auditoorse õppe asendamise e-õppega. Tahan tänada ka selle eest, et ülikoolidele anti võimalus osaleda RKT pakkumises. Siit ka üks ettepanek. Edaspidi võiks teadlikult tellida kursusi paralleelselt auditoorselt kui ka e-õppena. Teine teema selle juures on see, et ülikoolidel on valmiskursusi, mida pakume. Samas on vaja luua ka uued e-kursused ja neid võiks toetada järgmise RKT raames, mitte ainult läbiviimist vaid ka loomist. Kui Tartu Ülikool pakkus psühholoogia aluste e-kursust, siis sellel osales üle 4600 inimese, mis on rekordarv. Olen väga nõus sellega, et peaksime tegelema ka digioskuste arendamisega.

Terje Haidak: Vastan Piret Lemsalu küsimusele, et täienduskoolituse pakkumist Eesti riigis ühte kohta koondatud ei ole. Oleme aasta-aastalt selle juurde tagasi tulnud, aga siiani pole selline keskkond sündinud. Mainin, et kriisiajal koos Eesti Täiskasvanukoolitajate Kogukonna ja EPALE liikumisega sündis veebileht ÕPIME KODUS <https://opimekodus.ee/>. Pakkusime koolitajatele välja võimaluse lisada lehele e-kursusi. Hetkel on selle lehega liitunud 83 koolitajat ja seal on üleval üle 400 kursuse. Leht on aktiivses kasutuses. Mul on väga hea meel, et meie partnerid olid nõus nii kiirelt tegutsema ja lehekülje loomisesse panustama. Te võiksite aidata kaasa selle lehe levitamiselle.

Robert Lippin: Dokumendile tuli nii positiivset kui ka konstruktiivset kriitikat, püüame sellega võimalusel arvestada. Kui organisatsioonidel on soov veel midagi lisada, siis hiljemalt järgmise nädala alguseks saatke kommentaarid/tähelepanekud.

OTSUSTATI: Võtta esitatud informatsioon teadmiseks. Kirjalikud märkused saata 24. nädala jooksul.

3. Täienduskoolituse kvaliteedi arendamine

Arutelu alusmaterjaliks on Eesti Kõrg- ja Kutsehariduse Kvaliteediagentuuri sõnumid, mis põhinevad täienduskoolituse uuringul ning senisel kvaliteedihindamise piloottegevusel (protokoll lisa 3).

Link uuringule: <https://ekka.archimedes.ee/wp-content/uploads/T%c3%a4ienduskoolituse-kvaliteet-VALMIS-RAPORT.pdf>

Robert Lippin: Liigume täienduskoolitusasutuste kvaliteedi teema juurde, mis oli laual ka eelmisel koosolekul. Laias laastus on küsimus, kas seada valdkonnale palju piiranguid või peaks täienduskoolituste pakkumine olema liberaalne. Igal süsteemil on omad plussid ja miinused.

Terje Haidak: Eelmisel koosolekul Kaija Kumpas-Lenk EKKAst ei jõudnud teiega kõike jagada, mis tal ette valmistatud oli, sest aega nappis. EKKAs senises piloottegevuses on valminud uuring, millest lähtuvalt on tehtud soovitusel koolitusega seotud osapooltele. Enne kui Heli Mattisen hakkab sõnumeid tutvustama, tuletan meelde, et õppimisel on vastutus mitmel koolitusega seotud osapooltel. Vastutus on õppijal, koolitajal, täienduskoolitusasutusel. Oma roll on ka poliitikakujundajatel. Sellest lähtuvalt ongi sõnumite dokument üles ehitatud.

Heli Mattisen: Ehitaksin silla eelmise koosolekuga. Taustaks mõned numbrid, kuidas täienduskoolituse lävendipõhine hindamine on EKKAs läinud. Hinnatud on 579 Töötukassa koolituskaardi partneri veebilehte. Tulemuseks on see, et 50% asutustest said positiivse ja 50% negatiivse tulemuse. Kaks aastat tagasi alguse saanud uuring andis täpselt sama tulemuse protsentide kujul. Kordushindamisel suutsid 64% koolitusasutustest oma veebilehed korda teha ehk TäKSiga vastavusse viia. Ülejäänud 36% juurde ei peaks küll ükski õppija õppima minema. Meie hindamine sisaldab ka õppe kvaliteedi hindamist. See on sisulisem ja vajadusel lähevad meie eksperdid ka kohale. Ainult veebilehe põhjal ei saa me ütelda, et koolitusasutuses toimub kvaliteetne õpe. Õppekavad on kaaperdatavad jne. Õppe kvaliteeti on hinnatud 29 koolitusasutuses. Neist üheksa on saanud negatiivse hinnangu. Peamine komistuskivi on, et koolitusasutus ei suuda õpiväljundite saavutamist tagada lubatud õppe mahu juures. Püüame olla asutusesõbralikud, aga osad lõpetavad ikka negatiivse tulemusega. Tekkinud pilt sunnib mõtlema, kas me oleme nõus niimoodi edasi minema. Sellest on sündinud ka meie soovitusel. Uuringust otsustasime välja noppida kõige olulisemad sõnumid, millela pole võimalik edasi minna. Kesksel kohal on õppija, kuidas tagada seda, et ka tootlikkus tõuseks täienduskoolituse valdkonnas. Me räägime, et meie majanduses on tootlikkusega probleeme, aga täpselt sama võiksime ütelda täienduskoolituse osas. Kvantiteedis on suured arengud, aga kuidas me hindame ressursikasutuse kvaliteeti või tulemuslikkust, mis koolitusest sünnib, et mida õppija reaalselt pärast koolitust saab, kui ta on oma aega investeerinud. See on taust, millest lähtudes on sõnumid kokku pandud. Oleme veendunud, et sõnumid sellisel kujul on tõenduspõhised.

Heli Mattisen: Algul meile tundus, et EKKAs hindamine on suur sekkumine. Kuid veebilehete hindamist vaidlustati ainult kahel korral. Õppe kvaliteedi hindamises osas oleme saanud pigem tagasisidet, et tore, kui keegi annab sisulist nõu, kuidas paremini teha.

Robert Lippin: Läheme edasi sõnumite kaupa. Esimeses plokis on sõnumid õppijale ja tellijale. Ma arvan, et me kõik kirjutame neile sõnumitele alla. Aga küsimus peitub selles, kuidas need sõnumid kohale viia.

Rein Oselin: Oleme märganud, et iga aastaga jääb vähemaks neid õppijaid, kes alustavad ja ei lõpeta ning tulevad kooli aega veetma. Õppijad muutuvad iga aastaga teadlikumaks.

Reelika Leetmaa: Tahtsin jagada infot, et koostöös EPALEga on Töötukassal valminud video õppijale, kuidas valida koolitust. Levitame seda erinevates kanalites. Link: <https://www.youtube.com/watch?v=i5jkYtVbYls>

Kaido Vestberg: Kui me räägime kvaliteedist, siis peame silmas tervet õppeprotsessi. Meil on olemas õppija, koolitaja, tellija ja toode. Kuid tellija vaade on kvaliteediagentuuril üldse välja jäänud. Hea, et sõnumitesse on sisse tulnud kliendi tagasiside. Tagasisidesüsteemi loomisega tegeleb EAS, Töötukassa jt. Kas oleks võimalik tagasisidesüsteemile saada ühtset riiklikku lähenemist?

Anu Kull: Siin on sõnum, et õppekava loome vajab õppimist, aga õppekava loomine vajab ka finantseerimist. Kes aitaks finantseerida kvaliteetse õppekava loomist? Ei ole seda strateegiasse sisse toodud, ei ole EASi meetmetesse sisse viidud. Üks oluline lahendus on vahelt puudu.

Tiia Ristolainen: Kirjutan ülikoolide poolt nendele sõnumitele alla. Väga õiged sõnumid. Neid tuleb levitada kõikides portaalides, kus me täiendusõpet reklaamime.

Robert Lippin: Millised on kommentaarid täienduskoolitusasutuste sõnumitele?

Kaido Vestberg: Küsimus on selles, mismoodi me vaatame neid teemasid. Näiteks kaubanduses me saame aru, et on suur hulгимүүja. Koolituses on täpselt samuti. Osad koolitusfirmad ainult vahendavad. Seega nemad ju ei vastuta kvaliteedi eest. Kui ta on hulгимүүja, siis ei saa teda kvaliteedi eest vastutama panna. Me peame vahet tegema, kas on tegemist omatootega või hulгимүүgiga. Hulгимүүja või vahendaja ei vastuta koolitaja arendamise eest.

Margit Düüna: Ei nõustu, et koolitusasutused on vahendajad. Need ettevõtted, kes Vabaharidusliitu kuuluvad, need väga seisavad selle eest, et koolitajatele pakkuda arendamisvõimalusi. Õppekavad töötatakse koos välja. Tegemist pole koolitaja enda õppekava.

Rein Oselin: Vahendusfirma võiks ka vastutada koolituse kvaliteedi eest.

Heli Mattisen: Kaido Vestbergiga nõus, et turul on väga erinevaid ettevõtteid. Osad koolitusasutused on valdkondlikud kompetentsikeskused ja arendavad oma õppekavasid koos. Teised on koolituste vahendajad. Aga jään oma seisukoha juurde, et koolitusasutus vastutab koolituse kvaliteedi eest. Vastutus on asutusel. See soovitus tuleneb intervjuudest, kuna koolitajad tundsid, et nad on liiga omapead jäetud.

Mait Palts: Eks see veidi idealistlik tekst on, millele on keeruline vastu vaielda. Kõiki ühe vitsaga lüüa on keeruline. Eesti Kaubandus-Tööstuskoda on ka täienduskoolitusasutus ja vastutab oma koolituste kvaliteedi eest. Kui tahan kaasata koolitustesse mõnda praktikut, siis on keeruline siit mõnda punkti nende peal sajabrotsendiliselt rakendada. Ei saa vahendajana võtta endale ülesannet praktikut arendama hakata.

Larissa Jõgi: Ma arvan, et selles valdkonnas peabki idealist olema. Ehk mõelda nendes sõnumites ka sellele, kuidas koolitusettevõtte jõuab riskigrupini? Nendeni, kes ei osale koolitustel. Me ei tea nende inimeste kohta eriti palju ja kuidas selliste õppijateni jõuda. Need inimesed ei pruugi nendest sõnumitest ka aru saada.

Kristi Suur: Nõus sellega, kuidas jõuda nende inimesteni, kes koolitusel ei osale, aga samas koolitust vajaksid. See on väljakutse, millega peab tegelema.

Rein Oselin: Kui ma vahendajana peaksin vahendama ühe korra kehva kaupa, siis ma järgmisel korral vahetaksin selle kauba välja. Ilmselt on ka koolitajatega niimoodi, et see jääb viimaseks korraks, kui sa ta palkad.

Mait Palts: Vabaturg reguleerib ära, et järgmisel korral halba koolitajat enam ei telli. Kui saab tasuta koolitusel käia, siis ootus võib teine olla.

Peep Peterson: Me kaitseme ju tellijat. Turupõhine loogika on, kui on vähempakkumine või oled esmaostja, siis võib juhtuda, et ostadki selle kehva toote.

Kaido Vestberg: Olen nõus, et koolitusfirma saab tagada kvaliteeti.

Küll All: Üteldakse, et koolitus pole tavaline äri. On lähenemine, et koolitus on selline äri, mis on inimesele, riigile, ühiskonnale oluliselt tähtsam kui miski muu. Kui inimeste kvaliteet ja oskused on olulised, siis peame arutama, millisel määral me sellesse sekkume. Kui ütleme, et koolitus on tavaline äri, siis riik tõesti ei sekku.

Robert Lippin: Poliitikakujundaja sõnumites on neli osa ja kuus soovitus. Mis mõtted tekitab eelhindamine ja õppe kvaliteedi hindamine?

Tiia Ristolainen: Kui poleks soovitus number üks, siis ülikoolid oleksid ise teinud sellise ettepaneku. Registreerimine/eelhindamine oleks väga vajalik. Õppe kvaliteedi hindamise poolt oleme juhul, kui see on vabatahtlik.

Peep Peterson: Väga pooldame.

Mait Palts: Koolituste kvaliteedist oleme palju rääkinud. Mingil kujul me sellest eelhindamisest päris ümber ja üle ei saa. Nüüd on küsimus, kuidas eelhindamine reaalselt välja nägema hakkab. Pole realistlik, et komisjon tuleb kokku ja hakkab õppekavasid hindama. Minu sõnum on, et eelhindamine peab olema lihtne ja kuluefektiivne. Mitte tegevusloa andmine, kus väga põhjalikult hinnatakse koolitajat ja tema tegevust. Kuid kõige tähtsam on tagasisidesüsteemi käivitamine, nii et see annaks võimaluse hinnata koolituse läbiviimist. Ka see võiks sealt välja tulla, kes ja mida koolitab. See osa tuleks kõigepealt korda teha. On kummaline, et me raporteerime EHISesse andmeid, aga riik ei tea täpselt, kes ja mida koolitab. Jätkuvalt usun seda, et turg peaks suutma ennast ise reguleerida. Õppe kvaliteedi hindamise käivitamisele ei näe vajadust. Arvan, et avalikke vahendeid ei peaks siia suunama. Kui see oleks vabatahtlik, siis võib juhtuda, et keegi ei lasegi ennast hinnata. Kvaliteedihindamise peaks saama lahendatud tagasisidesüsteemi kaudu.

Piret Lemsalu: Arvan samuti, et sellist tüüpi hindamine on ressursirohke. Kui on komisjon, siis inimesed tahavad selle eest palka saada. Kui hindamise peaks koolitaja ise kinni maksma, siis koolitused läheksid kallimaks ja muutuksid paljudele kättesaamatuks.

Kaija Kumpas-Lenk: Olen nõus, et tagasisidesüsteemi koolitajate kohta võiks vaja olla. Kuid uuring tõi välja, et õppijad ei oska sisulist tagasisidet anda. Kui selline süsteem luua, siis on võtmeküsimus, kuidas tagasisidesüsteem luua nii, et sellest midagi ka kasu oleks. Et see oleks sisuline ja päriselt aitaks ka kvaliteeti tagada.

Kaido Vestberg: See on küsimus, kuidas me tagasisidesüsteemi üles ehitame. Tõsine teema, millega tuleb tegelda. Kui me räägime kvaliteedist, siis me räägime tellija ja õppija kvaliteedist. Koolitusasutuse kvaliteedihindamine on teisejärguline asi.

Kaija Kumpas-Lenk: Tagasisidesüsteem üksi ei lahenda kitsaskohti. Siin on vaja kompleksset lähenemist, et õppija saaks parima võimalikust.

Mait Palts: Kiire kommentaar - tellija ja õppija peavad oskama tagasisidet anda. Tagasisidesüsteemi loomine ei saa sõltuda sellest, et õppija ja tellija ei oska tagasisidet anda.

Anu Kull: Tagasisidesüsteemi pooldan. Kui õppija ei oska seda anda, siis palju sõltub sellest, mida ja kuidas me küsime.

Kaido Vestberg: Väga suur teema on, kas andragoogid peaksid ära õppima ärikeelet. Või äriinimesed peaksid ära õppima selle, mis on *õpiväljund* ja *õppekava*. Ma pole kindel, et kõik riigiasutused ja ärimaailm peaksid endale selgeks tegema andragoogika terminid.

Tiia Ristolainen: Pole nõus, et turg ennast ise reguleerib. Tegelikult peab see olema ka vastutus, keda me turule laseme.

Heleri Reinsalu: Tagasiside küsimine on oluline, aga see peab olema hästi läbi mõeldud, mida me küsime. Kui toome paralleeli arstide tagasiside küsimisega (tervisetrend.ee), siis selgub, et inimene annab arstile tagasisidet läbi oma subjektiivse hinnangu, kui hästi arst temaga suhelda oskab. Kui sümpaatne arst inimesena oli. Isik ei oska tagasisidet anda arsti tööle, kas tema meditsiiniline nõuanne oli pädev või ei. Minu hirm tagasiside küsimisega seisneb selles, et inimesed hakkavad hindama koolitaja isikuomadusi ja sümpaatiat, kas koolitaja ajas grupi naerma jne. Õppija ei oska hinnata, kas need õpiväljundid, mis olid ette nähtud ajaga saavutada, kas need ka saavutati.

Heleri Reinsalu: Kui vaadata soovitusi nr 1 ja 2, siis olen seda meelt, et vähemalt nende koolitajate (ka era) puhul, kellesse panustame riigipoolseid ressursse, peame olema kindlad, et koolitus on päriselt ka kvaliteetne.

Mait Palts: Täna me ei tea, milline tagasisidesüsteem peaks käivituma. Loomulikult ei saa see põhineda sellel, et inimesed hakkavad hindama mida iganes. See süsteem peab olema läbi mõeldud. Jõuame seaduste muudatuste teemani. See peab käima koos. Kui kasutame koolitusteks riigi raha, siis koolitused peavad lõppema adekvaatse hindamisega. Kas õppija omandas need tulemused, mis olid ette nähtud ja ka need tulemused peaksid tagasisidesüsteemis olema avalikud.

Heli Mattisen: Toon paralleeli formaalharidusest. Kutsehariduses ja kõrghariduses on tagasiside olnud valdkond, millega on piike murtud juba 20+ aastat. Pole saadud sellist tagasisidet, millega ollakse rahul. Mida keerulisemaks tagasiside läheb, seda vähem soovivad õppijad sellele vastata. Kui tagasiside on lihtne, siis see ei anna tegijale sisulist tagasisidet. Ei usu, et täienduskoolitusasutuste puhul suudame panna ideaalse tagasisidesüsteemi püsti. Ma ei ütle, et seda vaja pole, aga peaksime ohtusid ka silmas pidama.

Robert Lippin: Mida peaksime õigusaktides korrigeerima?

Larissa Jõgi: Kui kvaliteedi mõiste on seotud eesmärkidega, siis eesmärgiks luuakse kvaliteetsed võimalused. Väärikas koolitaja ei lähe õppija meelt lahutama. Väärikas koolitaja on tõsine inimene ja tegeleb inimeste koolitamisega. Kui on koolitusettevõtte, siis seal on mingid süsteemid, mis tegelevad koolitajate kvaliteediga.

Reelika Leetmaa: Kinnitan Töötukassa poolt, et ülioluline on eelkontroll ja seaduse muudatused. Kui alustasime koostööd EKKAgaga, siis oli meil 600 koolituskaardi partnerit. Nüüd on jäänud neid saja võrra vähemaks. Samas olen nõus ka Mait Paltsiga, et esmakontroll ei saa olla midagi suurejoonelist. See peab olema lihtne ja kuluefektiivne. EHISE kontroll ja seaduse muudatused oleksid need, mis on hädavajalikud. Osades valdkondades läheksin isegi kaugemale. Kui koolitus on ohuks inimese tervisele (nt ilukoolitused), siis peaksime

koolitusasutusi kontrollima veelgi sügavamalt. Seega tuleks kaaluda tegevusloa kehtestamise nõuet osade koolitusvaldkondade puhul. Oleme ka Sotsiaalministeeriumiga arutanud ilukoolituste üle, loodame, et tegevusloa taotlemise nõue saab teoks. Tagasisidesüsteemi loomist toetame. Tagasiside avalikustamine ja nähtavaks tegemine annab õppijale olulist infot koolituste kohta. Samuti peame väga oluliseks täienduskoolitustele suunatud seminaride/koolituste sarja, mis oleks regulaarne, pikalt ette teada ning keskenduks kvaliteedihindamisel selgunud kitsaskohtade selgitamisele. Kuna aga eeltoodud tegevused võtavad aega, peame Töötukassa poolt oluliseks, et seni tehtud töö ei katkeks (st ei tekiks pausi aastaks-kaheks, mil seadusemuudatustega tegeletakse) ja täienduskoolitusasutuste lävendipõhine hindamine jätkuks ka vahepealsel ajal.

Piret Lemsalu: Peame silmas pidama seda, et täienduskoolitust pakuvad paljud. Kui me teeme kõik nii põhjapanevaks, siis muutub see väikestele koolitajatele üle jõu käivaks. Seega lükkame kõrvale ühe osa turust.

Robert Lippin: Selge on, et meil pole ressursse kõike koolitusega seonduvat reguleerida ja kontrollida. Süsteem võibki olla mitmetasandiline. Tagasisidesüsteemil on omad ohud, aga see on vajalik. Töötame mingi mudeli välja, paneme selle lauale ja arutame edasi. Arutelukoht on ka see, kas on teatud valdkonnad, kus peaksid olema kehtestatud rangemad nõuded.

OTSUSTATI: Võtta esitatud informatsioon teadmiseks. Järgmine koosolek planeerida 2020. aasta septembrikuusse.

(allkirjastatud digitaalselt)

Robert Lippin
Juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)

Annaliisa Toom
protokollija